

Mestres de pel·lícula

Fitxa de la pel·lícula "La classe" adreçada als mestres

Fitxa tècnica

Títol original: *Entre les murs*.

Durada: 2 hores i 4 minuts.

País i any de producció: França, 2008.

Direcció: Laurent Cantet.

Interpretació: Interpretació: François Bégaudeau, Cherif Bounaïdja Rachedi, Esmeralda Ouertani, Franck Keïta, Juliette Demaille, Laura Baquela, Louise Grinberg, Nassim Amrabt, Nitany Gueyes, Rachel Régulier.

De què va la pel·lícula?: en François, un mestre de literatura francesa (i l'autor de la novel·la en què es basa la pel·lícula), comença un nou curs en un institut situat en un barri conflictiu de París. És a dins, entre classes, passadissos i claustres, on apareix un mosaic amplíssim que mostra l'enorme varietat d'alumnes, de mestres i de famílies. Ens apropa al context educatiu francès que, tot i que no és del tot identificable amb el nostre, ens permet compartir semblances i identificar diferències. Per entrar al món dels adolescents amb una mirada atenta a la pluralitat del grup i a la singularitat de cada noi i noia. Per reflexionar sobre per què serveix actualment l'institut, com hi treballem la diversitat i com ens responsabilitzem de cada alumne, i de tot el que porten dins.

El convidat: Jaume Funes és psicòleg, educador i periodista. S'ha especialitzat en el món dels adolescents i dels joves, i específicament en les seves dificultats socials i educatives. Ha treballat en l'àmbit escolar, en la renovació pedagògica, en les polítiques d'infància i de joventut. Ha escrit llibres com *El lugar de la infancia* (2008), *Educar en la adolescencia. Nueve ideas clave* (2010) i *Cal fer deures?* (2015).

Continguts que es treballen

Aquesta fitxa ha estat creada per l'equip de Catorze amb la voluntat d'estimular entre mestres un debat ric, engrescador i obert que ens ajudi a educar millor. Els continguts principals que treballarem a través de la pel·lícula *La classe*, així com de les reflexions i interpretacions recollides del cicle *Mestres de pel·lícula*, són:

- Què vol dir ser adolescent en la societat actual?
- Les diferències i la diversitat.

- La identitat adolescent.
- L'autoconeixement.
- El respecte.
- La convivència.
- La diferència entre la disciplina i la confiança.
- El funcionament del sistema educatiu francès.
- La responsabilitat i el compromís dels pares i de les famílies.
- La importància de crear una bona xarxa entre els mestres i les famílies.
- La necessitat de reconciliar l'educació amb l'adolescència.
- Com podem gestionar els conflictes amb els adolescents.
- La distància entre el món acadèmic i la vida.

Abans de veure la pel·lícula, què en penses, d'això?

Et suggerim una sèrie de preguntes per estimular el debat previ al visionat de la pel·lícula:

Per què has triat aquesta professió?

Per què ha de servir l'institut?

Qui s'hauria d'implicar en l'educació?

Com cuidem els mestres les relacions amb els nostres alumnes? Ens deixem guiar per ells?

És important posar límits als adolescents?

Quina alternativa podem trobar al càstig?

Un mestre ha de ser flexible? Contra quins murs xoca?

Saps què pensen les famílies sobre l'escola? I els alumnes sobre els mestres?

Fins a quin punt un mestre s'hauria de responsabilitzar de les vides dels alumnes?

Com un mestre pot reforçar l'autoestima dels alumnes? I la seva?

Per què és important relacionar l'aprenentatge amb la vida?

I després?

Et suggerim una sèrie de preguntes per estimular el debat previ al visionat de la pel·lícula:

Què t'agrada i què no d'en François?

Amb quins verbs definiries la seva acció educativa?

Quines diferències veus entre el sistema educatiu francès i el nostre?

Com viuen els adolescents el fet d'anar a l'institut?

La pel·lícula mostra una imatge realista del que és un institut?

Com veuen els alumnes els seus mestres? I els mestres els seus alumnes?

Hauries expulsat en Souleymane?

Com recuperaries en Souleymane?

Creus que hi ha confiança en el futur dels alumnes? Es tracten els alumnes en positiu?

Com veuen els alumnes els seus mestres? I els mestres els seus alumnes?

Hauries expulsat en Souleymane?

Com recuperaries en Souleymane?

Creus que hi ha confiança en el futur dels alumnes? Es tracten els alumnes en positiu?

Al principi els nens no fan cas a en François. En canvi, quan fan l'activitat a la sala d'informàtica, sí. Com creus que es guanya la confiança dels alumnes?

Quins creus que són els moments en què en François sent més impotència, i els que sent més satisfacció?

La ironia ajuda en François a educar? Què en penses del llenguatge amb què s'adreça als alumnes?

Un mestre ha de poder dubtar davant dels alumnes?

Quines diferències veus entre els professors?

És necessari que existeixi la figura de tutor?

Com valores la relació que s'estableix al claustre? Saben fer-se costat i fer pinya?

Què es pot fer per no arribar a la situació que viu el mestre de tecnologia quan arriba a la sala de mestres, explota i falta el respecte als alumnes?

Què en penses de la normativa del càstig per punts que s'estableix? Dona resultats favorables? Què proposaries? Creus que podria ser positiu consensuar les normes amb els alumnes?

Com creus que es podrien gestionar els conflictes amb els adolescents?

Els alumnes haurien de participar al claustre d'avaluació?

Com atén la diversitat aquest institut? Hi ha una atenció individualitzada per a cada alumne?

En una classe amb tanta diversitat, com treballen la identitat personal? Com ho faries tu?

Creus que aquest institut està prou informat de la vida que tenen els alumnes?

Quina relació hi ha entre els pares i l'institut? Es cuiden les relacions?

Hi ha distància entre el món acadèmic i la vida dels adolescents? En cas afirmatiu, com es podria reconciliar?

Per què creus que el títol original de la pel·lícula és *Entre les murs*? On es troben les barreres? Com es podrien trencar?

Com podem educar millor?

Deu interpretacions d'escenes

T'oferim una selecció de deu interpretacions que van sorgir durant el debat a través de la participació del públic, de Jaume Funes i de Carles Capdevila i que conviden a reflexionar, a suggerir noves idees i a enriquir un possible debat.

1. Fent referència a les classes d'en François i a la inseguretats i a la impotència que mostra. “Mostra un professor real, humà, que s'equivoca, que té dubtes, que se sent responsable. No és un salvador de l'educació. Com a professor dona literatura d'una forma propera, però no fa l'acompanyament de la vida sencera, perquè a França no hi ha la figura de tutor. Quan un mestre treballa amb adolescents ha d'assumir una cosa que no tothom accepta: el dret a equivocar-se. Perquè és impossible que cada dia de l'any mantinguis l'estabilitat emocional, la curiositat i l'interès. Som humans.”

2. Fent referència al càstig per punts proposat al claustre de mestres. “Mostra què és l'escola de la disciplina: estableixen un codi penal perquè quedi clar què no es pot fer i quina sanció hi ha. Quan la realitat és: tota conducta de l'adolescent hauria de rebre una resposta. Haurien de descobrir què és el que consideres una conducta apropiada i què és el que no. Encara que és tan complex que la resposta que val per a un noi no valdrà per a l'altre. No pots enviar dos dies a casa a qui no té ningú, que a qui tindrà una minyona esperant-lo per fer els deures. A més a més, la norma hauria de ser discutida prèviament amb els alumnes. No pots dir: això és el que hi ha. Sinó: què us sembla? Consensuar-les perquè entenguin per què es fan. A banda, l'escena en què els alumnes amenacen en François al pati mostra com la cultura del càstig genera jerarquies: si tu em castigues, jo també et puc castigar. Per tant el camí de l'educació és el de la confiança.”

3. Fent referència a l'escena en què una alumna posa en dubte la utilitat del pretèrit imperfet de subjuntiu. “Per què la vida i l'escola han de ser dos mons separats? La pel·lícula posa en evidència la diferència entre l'adolescència i l'ensenyament secundari. Si sabem que bona part de l'adolescència la viuran a l'institut, aprofitem-ho perquè puguin veure una utilitat real en l'aprenentatge. Que s'hi involucrin i ho relacionin amb el seu dia a dia. En canvi, quan fan l'autoretrat i parlen de les seves emocions, es motiven, tenen interès i s'hi impliquen. A vegades no cal anar al subjuntiu, sinó que el material poden ser els propis alumnes.”

4. Fent referència a l'escena en què en François al claustre d'avaluació diu que en Souleymane és limitat i les companyes que hi són després li expliquen. “En Souleymane sempre expressa fanfarrone

ria, però en aquest moment és com si estigués derrotat, com si digués: això no m'ho pots dir. Cada vegada que estem dient a un alumne que és un fracassat, l'estem convidant que ho segueixi sent. No es pot ser educador de cap infant si perds tota l'esperança en què poden ser millor persones. Quan l'esgotes, l'alumne es mereix un altre adult que confii en ell.”

5. Fent referència a la implicació que en Souleymane mostra quan porta fotografies de la seva família per fer un treball. “Aquest és l'èxit d'en François, perquè fa la feina que hauria de fer un professor: integrar-lo i confiar-hi. Trencar els murs i anar més enllà, a la persona. I aquest compromís humà els alumnes el noten. Per exemple, quan la noia a qui en Souleymane li ha partit la cella es dirigeix a en François per advertir-lo: si l'expulsen, se n'anirà a Mali. És aquí quan està dient que l'única persona adulta amb qui podem confiar és el François. Ell encara hi és.”

6. Fent referència al fet que els alumnes a classe contínuament fan dubtar el mestre. “Estar amb adolescents i tenir conflictes és inevitable. Perquè el seu mecanisme d'afirmació és el de la confrontació. Com ho gestionem? S'han de seleccionar els conflictes: per quin motiu val la pena barallar-se i per quin no. Si tens cent normes, tindràs cent problemes. Posa quatre normes i habilita estratègies. Hi haurà dies en què et faran posar de polleguera però en d'altres aprendràs a respirar. Perquè el que importa no és qui té la raó, sinó que aprengui a poc a poc que hi ha maneres d'afirmar-se que no són barallar-se. Ara bé, si tu no poses una hora d'arribada a casa, com pot arribar tard? El noi necessita arribar tard, oi? Necessita la norma per aprendre a gestionar el temps, a conviure, i a entendre que hi ha maneres i maneres de posar-se d'acord.”

7. Fent referència a l'explosió i a la gran impotència que sent el mestre de tecnologia. “En aquest claustre hi ha molt poca xarxa entre els professors. En aquesta escena tots es queden parats i només un company li diu: sortim a fora i parlem. Se'ls veu molt sols. És impossible treballar amb adolescents sense poder contrastar les teves emocions, dubtes i pors amb els altres mestres. No hauria de ser una sala de lamentacions, sinó un lloc en què els altres mestres ens donin mirades diferents, ens ajudin. Fer pinya és imprescindible. La implicació emocional en l'educació dels adolescents és tan alta que no pots convertir la teva pràctica en una mena de mur. Protegir-se construint murs no funciona. Hi ha setmanes en què t'estimen i d'altres en què no. Un és bon mestre en la mesura que manté la curiositat, el desig. Si és capaç d'emmirallar-se cada dia amb allò que li diuen i té la voluntat d'ajudar.”

8. Fent referència a la sessió d'avaluació en què cada mestre va opinant sobre els alumnes. “Pot haver-hi el que digui: amb aquesta complexitat educativa no hi ha res a fer. O el que afirmi: educar avui en

dia significa tenir en compte aquesta complexitat. El mestre hauria de tenir el compromís d'assumir que cada alumne porta una motxilla. Que ve d'una casa on passen coses, i que les expectatives que els hi posen els mestres, l'escola i els pares poden ser molt diferents. Per tant, tots els alumnes es mereixen respecte, amor i confiança.”

9. Fent referència a la deliberació que el claustre fa per considerar si han d'expulsar en Souleymane. “Als claustres sovint ens passem el dia parlant dels alumnes complicats, sense parlar del motiu pel qual ho són. El mestre hauria de ser conscient que és una oportunitat a la vida dels alumnes, que pot ajudar-los a consolidar un itinerari raonablement positiu o podrà contribuir a complicar-lo. Els mestres som una oportunitat, cal ser-hi i que hi puguin comptar. Perquè si no confio en en Souleymane, ja l'he condemnat al desastre.

Passi el que passi, es mereix que hi hagi algú que estigui amb ell. Sovint els adolescents acaben sent en funció d'allò que esperem d'ells.”

10. Fent referència a l'escena en què en François es preocupa per les conseqüències que pot tenir l'expulsió d'en Souleymane. “Hauríem de tenir una mirada oberta per descobrir com són els adolescents, per deixar-nos sorprendre. Per intentar descobrir la lògica de les seves vides, i saber quins són els seus arguments. Que no vol dir justificar-los, només intentar entendre'ls. I ser conscients que un alumne suspèn, però depèn de com estiguin les coses a casa, les conseqüències seran unes o unes altres. Per això necessitem mestres humans, que sàpiguen anar més enllà i escoltar el que els alumnes duen a dins.”

Deu reflexions interessants

T'oferim una selecció de deu reflexions que van sorgir durant el debat a través de la participació del públic, de Jaume Funes i de Carles Capdevila i que conviden a reflexionar, a suggerir noves idees i a enriquir un possible debat.

1. “Treballar amb adolescents vol dir poder dubtar tranquil·lament de tot.”
2. “L'escola, més enllà del que ensenya, hauria de saber atendre les persones.”
3. “Si educar és acompanyar, a l'adolescència és fer-ho però amb una alta dosi d'esperança i de paciència.”

4. "Hauríem d'ajudar els alumnes a descobrir que la identitat va canviant, que és de mica en mica que s'aniran construint i definint com a persones."
5. "Hauríem de relacionar l'educació amb la vida perquè els alumnes trobin una utilitat en allò que aprenen."
6. "El mestre s'hauria de comprometre amb cada alumne i ser conscient de la motxilla que porten cada dia a classe."
7. "Els mestres hauríem de ser conscients que som una oportunitat a la vida dels alumnes. Podem ajudar-los a consolidar un itinerari positiu o contribuir a complicar-lo."
8. "Els mestres som una barreja d'aproximació i de seguretat adulta: jo no sóc un amic teu, però t'escolto i pots comptar amb mi."
9. "Sovint es confon l'autoritat amb el poder, el fet de manar amb el fet de guanyar-te la confiança. Tu pots influir en un adolescent? Sí. Si et guanyes el dret a incidir en la seva vida."
10. "Hauríem d'assumir que per molt que ens impliquem en l'educació, els resultats potser els sabrem quan hagi passat molt de temps."